



Tjänsteskrivelse

Datum

2025-06-05

Vår referens

Jesper Salö

Sekreterare

jesper.salo@malmo.se

Riktlinjer för handläggning av insatser för personliga behov enligt socialtjänstlagen

FSN-2025-2416

Sammanfattning

Riktlinjer för biståndsbedömning vid handläggning enligt socialtjänstlagen (SoL) är en vägledning som antogs i nämnden 2024-11-28 och som trädde ikraft efter kommunfullmäktiges beslut 2025-02-27 där de gav nämnden rätt att anta egna riktlinjer för området. I de framtagna riktlinjerna för biståndshandläggare framgår det vad som generellt bedöms vara skälig levnadsnivå och syftet är att skapa ett enhetligt synsätt och likvärdiga bedömningar inom ramen för socialtjänstlagen.

Regeringen har föreslagit till riksdagen att en ny socialtjänstlag ska träda i kraft den 1 juli 2025. Förslaget till ny socialtjänstlag syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. De nuvarande riktlinjerna är utformade utifrån den nuvarande socialtjänstlagen och med anledning av förslaget om ny socialtjänstlag måste nya riktlinjer antas. De nya riktlinjerna ”Riktlinjer för handläggning av insatser för personliga behov” ersätter de tidigare antagna riktlinjerna ”Riktlinjer för biståndsbedömning vid handläggning enligt socialtjänstlagen (SoL)” så snart den nya socialtjänstlagen träder ikraft.

I juni görs inga genomgripande förändringar i riktlinjer utan denna uppdateras enbart till de nya förutsättningarna i socialtjänstlagen såsom nya laghänvisningar och delvis nytt språkbruk. Under hösten 2025 kommer förvaltningens myndighetsenhet att fortsätta utveckla riktlinjen utifrån de beslut och avvägningar som medföljer den nya lagstiftningen. När riktlinjerna åter lyfts till funktionsstödsnämnden kommer detta att föregås av en remiss som skickas till de brukarföreningar som samverkar med förvaltningen.



Förslag till beslut

1. Funktionsstödsnämnden antar styrdokumentet ”Riktlinjer för handläggning av insatser för personliga behov enligt socialtjänstlagen (SoL)” att börja gälla så snart den nya socialtjänstlagen träder ikraft, det vill säga den 1 juli 2025.

Beslutsunderlag

- Riktlinjer för handläggning av insatser för personliga behov enligt socialtjänstlagen (SoL)

Beslutsplanering

Funktionsstödsnämndens arbetsutskott 2025-06-11

Funktionsstödsnämnden 2025-06-23

Ärendet

I nämnden antogs 2024-11-28 ”Riktlinjer för biståndsbedömning vid handläggning enligt socialtjänstlagen (SoL)”. Kommunfullmäktige beslutade den 2025-02-27 att funktionsstödsnämnden får rätt att anta egna riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen. Framtagandet av riktlinjer har gjorts i samråd med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen i enlighet med beslut från kommunfullmäktige 2025-02-27 då funktionsstödsnämnden fick rätt att anta egna riktlinjer.

Regeringen har överlämnat proposition 2024/25:89 ”En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter” till riksdagen. Regeringen har föreslagit att den nya lagen ska träda i kraft den 2025-07-01 men ännu har inte riksdagen fattat beslut om den nya socialtjänstlagen. Riksdagsbeslutet är planerat till den 2025-05-20.

De nuvarande riktlinjerna är utformade utifrån den nuvarande socialtjänstlagen. Med anledning av förslaget om ny socialtjänstlag måste nya riktlinjer antas. Förslaget till ny socialtjänstlag syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. Den nya lagen ska visa hur viktigt det är att se till hela människans situation och att anpassa stödet efter varje persons behov och inte utifrån vilken grupp personen tillhör. Regeringen vill att lagen ska vara tydligare i både språk och innehåll jämfört med den gamla. Den ska också vara en målinriktad ramlag, vilket betyder att socialtjänsten ska kunna fortsätta anpassa sitt arbete efter vad som behövs lokalt. Den nya lagen föreslås ha en annan struktur och ett modernare språk än den nuvarande lagen. Det innebär bland annat att den nya lagen föreslås delas in i avdelningar och kapitel och att paragraferna föreslås få en delvis ny inbördes placering. Utifrån detta är det nödvändigt att funktionsstödsnämnden antar nya riktlinjerna för att dessa ska vara i enlighet med den nya lagen. De nya riktlinjerna har arbetats fram i dialog med hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen.

**Begreppet insatser**

I förslaget till nya socialtjänstlag används begreppet insats som en övergripande benämning för stöd och hjälp som socialnämnden tillhandhåller enskilda. I den nuvarande socialtjänstlagen 4 kap 1 § benämns stöd och hjälp som bistånd. Utifrån detta har riktlinjerna omarbetats för att följa begreppet insats i stället för den tidigare benämningen bistånd.

Personliga behov och ny lagparagraf

Det framgår i den nuvarande socialtjänstlagen att ”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt”.

I den nya socialtjänstlagen har en uppdelning av den tidigare paragrafen 4 kap 1 § gjorts, genom att dela upp insatser för personliga behov och ekonomiska behov. I den nya socialtjänstlagen föreslås ett nytt kapitel som handlar om stöd för personliga behov vilket innebär sådana behov som idag går under uttrycket livsföring i övrigt, men som inte handlar om ekonomi. Förslaget är att paragrafen och insatser för personliga behov ska prövas enligt 11 kap 1 §. I paragrafen 11 kap 1 § framgår det att ”En enskild som inte själv kan tillgodose sina personliga behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få insatser av socialnämnden för dessa behov. Den enskilde ska tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden genom insatserna”. Detta innebär att funktionsstödnämnden behöver anta nya riktlinjer så att riktlinjerna stämmer överens med den nya bestämmelsen i nya socialtjänstlagen.

Från skälig levnadsnivå till skäliga levnadsförhållanden

I den nuvarande socialtjänstlagen framgår det i 4 kap 1 § att den enskilde ska tillförsäkras skälig levnadsnivå genom biståndet medan i den nya socialtjänstlagen används i stället ”att den enskilde ska tillförsäkras skäliga levnadsförhållande genom insatserna”. Det föreslås att uttrycket skälig levnadsnivå ersätts med skäliga levnadsförhållanden. Syftet är att insatserna ska säkerställa att den enskilde tillförsäkras skäliga levnadsförhållanden. Begreppet fokuserar inte på en mät- och jämförbar nivå, utan på sådana omständigheter som är av betydelse för den enskildes samlade livssituation. Förslaget innebär dock ingen förändring i sak. Riktlinjerna har därför omarbetats för att följa den nya lagstiftningen.

Behovsbedömning

I förslaget till ny socialtjänstlag 5 kap. 1 § framgår det att verksamhet inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och detta gäller även vid bedömning av lämplig insats varför det gjorts ett tillägg i riktlinjerna under avsnittet ”Behovsbedömning” där denna bestämmelse framgår.

**Rätten att ta ut avgifter**

Förändring av kapitel i socialtjänstlagen har gjorts i avsnittet ”Rätten att ta ut avgifter” har gjorts utifrån att den nuvarande kapitlet (8 kap) som reglerar kommunernas rätt att ta ut avgifter för insatser förslås ersättas med 32 kap i nya socialtjänstlagen.

Förenklat beslutsfattande

I de tidigare riktlinjerna fanns avsnittet ”Förenklat beslutsfattande” som reglerades i 4 kap 2 § i nuvarande socialtjänstlag. Då denna paragraf kommer att tas bort är det inte längre möjligt att göra ett förenklat beslutsfattande utan föregående behovsprövning. I stället har nya socialtjänstlagen i 11 kap 5 § som förslag att insatser ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Nämnden kommer utreda vidare om insatsen trygghetslarm är en insats som kan ges utan individuell behovsprövning. Därför föreslås det att delen som rör trygghetslarm utan föregående behovsprövning att tas bort i de framtagna riktlinjerna och provas enligt den nya socialtjänstlagen 11 kap 1 § då lagen träder i kraft.

Rätten att bo tillsammans på ett särskilt boende

I den nuvarande socialtjänstlagen 4 kap 1 § c SoL ingår det inom skälig levnadsnivå att få fortsätta att sammanbo med sin partner, oavsett om denne har behov av särskilt boende eller inte. I den nya socialtjänstlagen har denna paragraf flyttats till 11 kap 3 § varför en förändring i riktlinjerna föreslås för att följa nya socialtjänstlagen.

Flytt till annan kommun

I den nuvarande socialtjänstlagen framgår det enligt 2 a kap 8 § SoL har en person som önskar flytta till en annan kommun rätt att ansöka om insatser i den kommunen om personen till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig i den andra kommunen utan att erhålla de insatser som personen har behov av. I den nya socialtjänstlagen har denna paragraf flyttats till 29 kap 7 § SoL varför en förändring i riktlinjerna föreslås för att följa nya socialtjänstlagen.

Fortsatt utveckling av riktlinjerna inklusive remissförfarande

I juni görs inga genomgripande förändringar i riktlinjer utan denna uppdateras enbart till de nya förutsättningarna i socialtjänstlagen såsom nya laghänvisningar och delvis nytt språkbruk (inklusive namnet på riktlinjen).

Under hösten 2025 kommer förvaltningens myndighetsenhet att fortsätta utveckla riktlinjen utifrån de beslut och avvägningar som medföljer den nya lagstiftningen såsom exempelvis vilka insatser som ska vara biståndslösa såsom kolloverksamhet, trygghetslarm, boendestöd med mera. Vissa av dessa avvägningar behöver även lyftas till funktionsstödsnämnden.



När riktlinjerna åter lyfts till funktionsstödsnämnden kommer detta att föregås av en remiss som skickas till de brukarföreningar som samverkar med förvaltningen. Föreningarna kommer då (enligt tidigare önskemål) att få minst en månads svarstid samt erbjudas ett tillfälle att muntligen diskutera riktlinjerna.

Ansvariga

Charlotte Widén Odder Förvaltningschef